

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. Thammuz Ezechielis idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

patebit. Bacchus autem idem est qui Osiris, ac Osiris proinde Adonis est. Hinc illud Ausonii Epigramma :

Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat,
Mysi Phanacon nominant,
Dionyson Indi existimant,
Romana sacra Liberum,
Arabica gens Adoneum,
Lucaniacus Pantheon.

Auson. Epigr.
30.

Martianus Capella Osirin appellat Byblium Adonem; & utriusque mors ac reditus ad vitam, hujus apud Phœnices, illius apud Ægyptios, pari luctu & gaudio utrobique celebrantur. Osirin autem & Liberum nemo Solem esse nescit. Unde efficitur Mosem, non Adonin solum, & Osirin, & Bacchum esse, sed Apollinem quoque, quod pluribus etiam infra probabitur. Adonin autem esse Solem & asseverat Macrobius, & Orphica ostendunt, cum ipsum omnium altorem, & *θεογονίαν* & *λαμπραντα*, extinctum & lucentem appellant: quotis enim quibusque annis & diebus Sol *θεογονίαν* & *λαμπραντα*. Et extinguitur quidem, cum in inferioribus versatur Zodiaci signis, & à nobis velut ad Proserpinam, hoc est ad inferius hemisphaerium abit; fulget rursus superiora signa repetens, cum lucis & dierum incremento. Præclara est Macrobius super hoc argumento dissertatio. Et extingui quidem prius dicebatur quam fulgere, quia annum à Septembri mense auspicabantur Ægyptii & Phœnices, quo tempore Solis lumen & calor decrescere incipiunt, & ad hyemem vergit annus: vel quia in occasu Solis diei initium Ebraei constituebant; quem morem ab illis acceperunt Græci veteres; unde Dianam, quæ Luna est, & nocti præest, priusquam Apollinem, sive Solem, natam esse fingeant; Ægyptii vero à media nocte diem inchoabant: vel quod Phœnices, & Ebraei, & Arabes, quemadmodum & Numida, & Galli veteres, ac Germani, & nunc quoque Poloni, ac Bohemi, ex noctibus temporum suorum spatia, non ex diebus computabant. Minime vero mirandum est eodem Adonidis signamento res tam discordis naturæ, Mosem puta, & Solem, priscos illos Mythologos adumbrasse: hic enim *πανικώς* significatur, ille *ισοεικώς*, quod in plerisque sæpe factum jam alii observarunt. Adonin statis diebus mulieres quotannis solenni ritu complorabant; propterea quod Mosem per dies triginta Ebraei luxerunt, ut legitur sub finem Deuteronomii. Quod spectat vero ad hortulos illos, quos in testis, atque etiam in suburbiis diligenti cura excolebant mulieres *ἀδωνιάδες*, & Adonios appellabant, Regem Adonidem hortorum curæ impense fuisse deditum narrantes; minime id quidem pertinet ad historiam Mosi, nec aliam appellationis hujus causam comminiscor, quam vocum, אדון, & ערן, similitudinem, quarum illa *Dominum*, sive *Adonin* significat, hæc *voluptatem*, sive *Eden*. Proclive ergo fuit propter vocum consonantiam, נן ערן, *hortum voluptatis*, quo nomine Phœnicia mulieres hortulos illos suos in suburbiis, & in vasis, voluptatis gratia consitos appellabant, reddere, נן אדון, *hortum Adonidis*.

Mart. Cap.
libr. 2.

Macr. Sat. Ebr.
1. cap. 21.

Deut. 34. 8.

IV. Scribit Ezechiel se per Aquilonare ostium in Templum introeuntem offendisse mulieres plangentes Thammuz. Vertit Hieronymus, *Adonidem*, & sic intellexit quoque Procopius: ita ut planctus ille mulierum, sit *ἀδωνιασμός*. Nec enim moror fabulam illam de Thammuz, quam refert Maimonides in More Nevochim. Equidem Tethmosin dictum Mosem reperio apud Cedrenum, quæ vox ab appellatione Thammuz non valde recedit. Pharaoni certe, quo regnante Ægypto profugerunt Ebraei, Themosi nomen fuisse docet Manethos apud Josephum. Thammuz dicitur Philastro & Eusebio, quorum uterque Josephum secutus est. Theuth quoque sive Mercurium, qui Moses est, ut mox apparebit, Ægypti regem Thamum adiuisse, artiumque, quas callebat, specimina coram eo edidisse, gravissimus auctor Plato testatur. Verum non hæc eodem modo apud Chronologos temporibus divisa sunt: quidam enim, ipseque adeo Manethos, vetustioris Mosè Themosi faciunt. Memoratur etiam ab eodem Manethone Timæus Ægyptiorum rex, Themosi antiquior, quo regnante Judæos scribit Ægyptum invasisse. Quanquam autem in re adeo incerta, & propter antiquitatem obscura vix conjecturis superest locus, suspicor nihilominus Thammuz, sive Themosi, aut Tethmosin dictum fuisse eum Ægypti regem, non quo regnante Moses excessit Ægypto, sed quo natus est: nam consonum nomini huic nomen habuit ejus filia Thermuthis, quemadmodum appellatur à Josepho, & aliis; nam ex Thamuz fieri potuit Thermuthis, ut à νόμος, *norma*; à *τεγο*, *tergus*. Atqui nomina patronymica, de patrum nominibus facta, apud Ægyptios

Thammuz
Ezechielis
idem ac Mo-
ses.
Ezech. 8. 14.
Hieron. Ezech.
8. 14. & Epist.
13. ad Paulin.
Procop. in Isa.
18.
R. Mos. ben.
Maim. More
Nevoch. Part.
1. cap. 29.
Jos. 1. cont. Ap.
Philast. Hæc.
23.
Euseb. Chron.
Plat. in Phædr.
Maneth. apud
Joseph. libr. 1.
contr. Apion.

Joseph. libr. 1.
contra Apion.

liberis aliquando fuisse imposita, probari potest ex Josepho, qui ait Sethonem dictum fuisse Ramessem, de nomine patris Rhampse. Cum autem Mosem Thermuthis adoptasset, à casu quo ex aquis extractus est, Mosem dixit; de patris vero sui, suoque adeo nomine, Thammuz ipsi nomen fecisse suspicari possum. Sin potior videtur eorum sententia qui *Thermuthidis* nomen, *Aspidem* exponunt: (Aspidem enim, ut Deum, colebant Ægyptii, & de Deorum suorum nominibus sibi nomina saepe numero faciebant) non valde equidem repugnabo: constet modo probabile videri nomen *Thamuz* de nomine *Themoscos* factum esse.

πλοῦσιμος
fuit Mosēs.

Vajicr. tabb.
Sect. 1.
Clem. Alex.
Strom. 1.

Maneth. &
Chaz. apud Jo-
seph. libr. 1.
contra Apion.
Aben Etr. in
Exod. 2.

V. Discimus porro ex libro De vita & morte Mosi, quem edidit Gaulminus, singulos propemodum ipsius agnatos & affines nomina ei indidisse, & à patre quidem vocatum fuisse Chabar; à matre, Jechotiel; ab avita, quam ait observasse infantem in Nilo expositum, vel sorore potius, Jared; ab Aarone, Abizannach; à Caatho, Abigedur; à nutrice, Abizuco; ab Israëlitis, Schemaja. R. Eliezer in Pirke scribit Mosem à parentibus nominatum fuisse Jechotiel, quo die circumcisus est; & præterea propter elegantiam, משה, esse dictum. Alii Ebraei Magistris placet decem ipsum nomina gessisse. Clemens Alexandrinus ab Amramo patre, cum circumcideretur, Joachimum nuncupatum fuisse ait; Melchi vero in cælo, postquam illuc evectus est, juxta Mystarum doctrinam. Olsariphum ab Osiridis nomine Ægyptii dixerunt, ut ait Manethos; Tifichen, ut Charemon. Admosin & Tethmosin, atque item Melchiam dictum fuisse narrat Cedrenus: quod postremum nomen agnoscunt etiam Pseudo-Eustathius in Hexaëmeron, & Georgius Syncellus. Auctor libri de agricultura, ex Ægyptia lingua in Arabicam conversi, quem citat Aben Ezra, scribit Mosem Ægyptiæ Monios fuisse appellatum; cujus vocabuli originem infra quaeremus. Alpha præterea nomen fuisse Mosi, quod vitiligine laboraret, quæ ἀλφός Græce appellatur, Ptolemæus Chennus, & Helladius Belantinus mentiuntur; cuius ineptiæ testem hic Philonem citat: otiosorum Græculorum figmentum, Judicæ religionis auctorem ita suggillantium, supra jam à me castigatum. Ipsi etiam Thermuthidis, quæ Mosi nomina fecit, non unum nomen fuit. Phareis & Pharia appellatur à Georgiis, Syncello, & Cedreno, nomine patronymico, quod à Pharaone, vel à Pharo, Poëta, ut videtur, deflexerunt, & ut proprium Georgius uterque accepit. Bathja dicitur R. Eliezer in Pirke, hoc est, Dei filia, Merrin & Merrhinam nominat Artapanus. Muthidem alicubi Cedrenus appellat, sed voce, ut opinor, à librariis corrupta ex Thermuthidis nomine, quod filia huic Pharaonis alibi tribuit.

Artap. apud
Euseb. Præp.
Evang. libr. 9.

Marnas Ga-
zænsium
Deus idem
ac Mosēs.

VI. Locum hic sibi postulare Marnas Gazensium Deus, quem Jovem Crentensem esse docet Stephanus: hunc quippe non alium esse quam Mosem rationes evincunt necessariae. Verum de eo opportunius infra disseremus.

CAPUT QUARTUM.

I. *Moses ab Ægyptiis inter Deos relatus.* II. *Theuth, sive Mercurius idem ac Mosēs.* III. *Ostris, sive Bacchus idem ac Mosēs.* IV. *Apis & Mnævis iidem ac Mosēs.* V. *Serapis idem ac Mosēs.* VI. *Orus idem ac Mosēs.* VII. *Anubis idem ac Mosēs.* VIII. *Vulcanus idem ac Mosēs.* IX. *Typhon idem ac Mosēs.* X. *Probatur Veterum testimoniis Mosem ab Ægyptiis Deum fuisse habitum.* XI. *Refellitur Simplicius Mosaicæ doctrinæ originem ad Ægyptios referens.*

Mosēs ab
Ægyptiis in-
ter Deos re-
latus.

I. **I**N Ægyptiorum quoque Theologia multiplex apparet Mosaicæ doctrinæ vestigium. Imo, Mosem ipsum, quem mira apud se patrassè, & Regis sui impietatem ac contumaciam egregie ultum esse, & summas deinde res in Arabiae desertis gessisse acceperant, majorum suorum edocti damnis, & edomita tandem supremo fine invidia, divinis honoribus consecrarunt; credula quippe gens, & ad idolorum cultum proclivis, & in Deos referre solita quæ sibi commoda essent, vel noxia. Paucis id demonstrare operæpretium est.

Theuth, sive
Mercurius
idem ac Mo-
sēs.
Plat. in Phædr.

II. Inter Ægyptiorum Deos celebrabatur imprimis Mercurius, Theuth ab iis dictus, ut est apud Platonem; vel Thoyth, ut apud Ciceronem, & Martianum Capellam, qui ex ἰσομήθεια, hoc est arithmetico literarum vocabuli hujus valore, per eam artem, quam Gematriam Rabbini appellant, collecto mira quædam comminif-